

Изх. № 436/30.06.2020

ДО Г-ЖА МИЛЕНА ДАМЯНОВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ
ПАРЛАМЕНТАРНА КОМИСИЯ ПО
ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА

СТАНОВИЩЕ

на Фондация „Заедно в час“

по Законопроект за изменение и допълнение на Закона за предучилищното и училищното образование, № 002-01-22, внесен от Министерски съвет на 19.06.2020 г.

Фондация „Заедно в час“ приветства инициативата на Правителството за актуализиране на Закона за предучилищно и училищно образование, така че той да позволи и насърчи достъпа на всички деца до предучилищно образование и създаване на гъвкави възможности за осъществяване на учебния процес в училищното образование, съобразени с новите реалности.

Напълно подкрепяме усилията за нормативното регламентиране на гъвкави възможности за дистанционно обучение и подкрепа чрез въвеждане на възможност за **осъществяване на обучението на учениците във всички форми на обучение, както и подкрепата за личностно развитие от разстояние в електронна среда** при извънредни обстоятелства, които не позволяват присъствен образователен процес или като елемент на иновация при иновативните училища. Това дава възможност от една страна да се гарантира продължаването на учебния процес по време на извънредни ситуации, а от друга – да се развият иновативни подходи и методи от страна на учителите, както и така нужните умения на 21 век у учениците в контекста на бързо развиващите се технологии. Ключово в този контекст за нас е **осигуряването на достъпа на всяко едно дете до качествено образование** при новите условия, възникващи с дистанционното обучение, както и продължаването на усилията за **повишаване качеството и ефективността** на тази форма на обучение.

В тази връзка, необходимо е да се обърне внимание върху **четири основни момента**:

- **Обучението и подготовката на педагогическите специалисти** по отношение на спецификите на дистанционното обучение, което включва повишаване на квалификацията не само по отношение на техническото използване на различни платформи и дигитални ресурси, но и умения за комуникация, организация на учебния процес и управление на груповата динамика в дигитална среда.
- **Разработване на подходи и материали**, които да отчитат спецификите на дистанционното обучение и подкрепа, включително промените в начина на учене, груповата динамика и други фактори, влияещи върху учебния процес.
- **Осигуряване на възможност за участие в образователния процес за всички деца**. Периодът на дистанционно обучение по време на извънредното положение ясно показва, че за немалка част от децата той е невъзможен поради липсата на електронни устройства и/или достъп до интернет. Въвеждането на възможност за дистанционно обучение трябва да бъде тясно обвързана с гарантирането на достъпа до такова.

- Необходим е ясен фокус в работата на учителите върху **развиване в учениците на умения, силно необходими за ефективното протичане на обучението** от разстояние в електронна среда:

- **дигитални умения** - само обезпечаване с устройства / достъп до интернет не е достатъчна, ако тези ученици не умеят да работят с тези устройства и да използват съответните платформи и ресурси;

- **умения за учене, личностно развитие и критично мислене и нагласа за лична отговорност**, ключови за учениците в ситуация, в която те не са в класната стая при учителя и често нямат до себе си друг възрастен, който да го наблюдава.

По отношение на предложението за **задължително обхващане на децата от четиригодишна възраст и осъществяване на задължителното предучилищно образование в детските градини и училищата**, приветстваме и насърчаваме усилията за гарантиране на достъпа на всяко дете до услуги за ранно детско развитие и грижа и разработването на различни мерки за обхващане на децата във форми за предучилищна образователна подготовка. В същото време, ограничаването на възможностите до институционални услуги извън семейния контекст, по принцип не е достатъчно за гарантиране правото на детето на образование в ранното детство. Недостатъчно е вземането на решение по отношение на задължителността на образованието - нужно е **създаването на повече и гъвкави услуги за образование и грижа за децата в периода до постъпване в първи клас**. Такава политика гарантира правото на всяко дете на достъп до форми за образование и грижа и е подкрепа за родителите, включително за съвместяване на личния и професионалния живот.

В обществото се дискутират както доводи в подкрепа на това предложение, така и такива против. Ключово в случая е осигуряването на достатъчно и разнообразни услуги, които да позволят както достъп и качество, така и откликване на индивидуалните нужди на всяко дете и семейство. Родителите трябва да имат право на избор къде и в каква форма да се включат децата им. Регламентирането на различни услуги дава възможност да се посрещнат различните нужди на различните деца. Доставчиците на услуги за грижа и развитие в ранното детство в европейските страни обикновено са в широк спектър и включват публични институции, НПО, частни, общностни или домашно базирани форми, които дават широк спектър от услуги – детски ясли, грижа за групи деца в домашни условия (родителски кооперативи), дневни центрове, детски градини. За нас е ключово важно предлаганата мярка от една страна да гарантира обхвата на всички деца от услуги за ранно детско развитие, а от друга – да не се превръща в мярка за институционално насилие над семействата да записват децата си в услуги, които не отговарят на критериите им за качествена грижа. Допълнителен рисков фактор е липсата на достатъчно места в детските градини в големите градове, което може да доведе до натиск за препълване на групите, създаване на групи в неподходящи условия (училища, апартаменти и др.) с цел да се отговори на формалното изискване за обхват.

Също така задължителността на предучилищното образование само по себе си не гарантира постигане на резултатите, описани в мотивите на законопроекта, в частност по-пълнен обхват и намаляване на риска от преждевременно напускане на училище. Необходим е ясен **ангажимент на държавата за подкрепа за професионалното развитие на учителите в предучилищното образование с цел по-добра подготовка за работа с деца от уязвими групи, гъвкавост в прилаганите програми, така че те да отговарят на нуждите на децата** - например програма за развиване на езикови умения за деца, чийто майчин език е различен от български, **прилагане на успешните програми от училищното образование в**

предучилищното - иновативни детски градини, възможност детските градини да кандидатстват за повече национални програми и др.

В този контекст смятаме, че ако предложението бъде прието, то трябва да включва и **ясен план за създаване на необходимите условия предучилищното образование да отговори на нуждите на всяко дете**, достатъчно на брой и гъвкави услуги за ранно детско развитие, включително и промени в нормативната база, които да ги гарантират.

По отношение на третата област, в която се предлагат промени, отнасяща се до създаването на възможност за **поемането на таксите за детски градини**, силно приветстваме предложението за създаване на такава възможност и смятаме, че това е важна крачка напред в обхващането и осигуряването на достъпа до предучилищно образование на деца, които попадат в една от групите най-често лишени от такъв. Вярваме, че само изричното записване на задължителността за посещение на предучилищна подготовка от 4-годишна възраст няма да доведе до по-широкото обхващане на децата, и особено децата от уязвимите групи.

В същото време, в средносрочен и дългосрочен план поемането на таксите за детска градина само на част от децата и обвързването му с формалния критерий на сега съществуващото проблематично определяне на получаващите детски надбавки, не показва стремеж на държавата да осигури адекватни и универсални услуги и надбавки за всички деца. Затова предлагаме определянето на средносрочен период (най-късно до 2023), в който да бъде планирано въвеждането на надбавки и/или данъчни облекчения за всички семейства с деца, включително като част от въвеждането на цялостен подход за подкрепа на семействата, или най-малкото да бъде планирано и осигурено поемането на таксите за детски градини за всички деца.

Безспорно най-голяма нужда от подкрепа имат тези семейства, които са в неблагоприятна социално-икономическа ситуация и поемането на таксите на децата от тези семейства доказано повишава обхвата на предучилищното образование. Вярваме, че **предложените сега промени са добра първа крачка** към подкрепа на бърлагрските семейства.

Фондация „Заедно в час“ остава на разположение като партньор в инициативата за актуализирането на Закона за предучилищно и училищно образование.

С уважение:

Д-р Нели Колева

Директор Публични партньорства

Фондация „Заедно в час“